

Leden van de Tweede Kamer
Commissie Gebouwde Omgeving
T.a.v. de heer G. Honsbeek, griffier
cie.biza@tweedekamer.nl

Datum 29 september 2023

Onderwerp Beleidsregels / wetgeving Duurzaam Bouwen

Geachte leden van de Tweede Kamer, commissie Wonen,

Donderdag 5 oktober debatteert u over de gebouwde omgeving. Wij hopen dat u bij de voorbereiding van het debat deze brief kunt betrekken. En deze brief wilt doorsturen naar de juiste personen binnen uw partij.

Nog nooit stond een generatie voor zoveel verstrekkende transitie tegelijkertijd: de omslag naar een circulaire economie; klimaatadaptatie; energietransitie; biodiversiteit; mobiliteitstransitie; verstandig en efficiënt ruimtegebruik; oplossen van de wooncrisis en hervorming van de landbouw. We krijgen die acht opgaven alleen voor elkaar als we tijdens het bouwen van de honderdduizenden nieuwe woningen in ons land ambitie tonen op gebied van duurzaamheid en aangename, leefbare wijken creëren om te werken en gezond te leven.

GOEDE START

Voor nieuwbouw is het belangrijk vanuit wet- en regelgeving te sturen op alle duurzaamheidsthema's. Er lijken al goede stappen te worden gezet op gebied van circulair bouwen en beperking van de CO₂-uitstoot. Met dit soort normeringen vermijden we overmatig gebruik van energie-intensief staal, beton en bakstenen en geven we bewoners gezonde en flexibele woningen.

WAT WE MISSEN

Wat we echter missen, is het borgen van een aantal andere belangrijke thema's die nauw verbonden zijn aan de nieuwbouwpoging. Maak meteen afspraken over **natuurinclusief bouwen**, **klimaatadaptief bouwen** en slimme **energie**-opslag en distributiesystemen met energiepositieve woningen. En stuur op **duurzame mobiliteit** bij nieuwbouwprojecten.

Daarnaast moet en kan er veel meer gebouwd worden op **inbreidingslocaties** en oude gebouwen tot woonlocaties worden **herbestemd**. **Collectief particulier opdrachtgeverschap** levert veel op: als mensen hun eigen wijk ontwerpen, resulteert dit vaak in zeer duurzame wijken waar faciliteiten worden gedeeld. Creëer kansen en ondersteuning voor deze initiatieven.

WAT WE WILLEN VOORKOMEN

We willen tenslotte voorkomen dat het al zeer lage **percentage inheemse plant- en diersoorten** nog verder daalt en we door ongezonde woningen te maken krijgen met **gezondheidsclaims**. Ook willen we geen (verdere) **verontreiniging van water, watertekorten, hitte, droogte en wateroverlast** in de gebouwde omgeving. We willen voorkomen dat heel Nederland vol komt te liggen met **nieuwe wegen**. **Te hoge stikstofemissies** door de bouw zijn niet nodig als er op een duurzame manier wordt gebouwd. Tot slot: agrariërs kunnen door het **telen van gewassen voor de bouw** een nieuw verdienmodel creëren. Hieronder ziet u een overzicht welke problemen we oplossen en welke we in de toekomst voorkomen als we in Nederland nú kiezen voor hoge ambities op gebied van duurzaamheid.

	Door te Bouwen voor de Toekomst, lossen we op:	Door te Bouwen voor de Toekomst kunnen we deze schadevoorkomen:
Broeikasgassen / CO₂-budget	We blijven binnen het budget voor de broeikasgasemissies voor de bouw zodat doelen uit het Klimaatakkoord en regeerakkoord (binnen 1,5 graad budget blijven) haalbaar zijn. Ook dragen we bij aan een CO ₂ -neutraal Nederland in 2050.	We voorkomen klimaatverandering en het risico op een door de rechter opgelegde CO₂-lockdown (economie op slot wegens overschrijding CO ₂ budget voor 1,5 graad) met enorme economische impact.
Schone lucht	We zorgen voor schonere lucht zodat gemeenten sneller kunnen voldoen aan de advieswaarden die de Wereldgezondheidsorganisatie stelt voor gezonde lucht.	We voorkomen dat nog veel meer mensen ziek worden of overlijden doordat de lucht in de regio nog ongezonder wordt.
Mooi landschap	We behouden een mooi landschap met mooie natuur en recreatiemogelijkheden.	We voorkomen onnodige aanleg en verbreding van wegen voor automobilititeit.
Stikstof	We zorgen dat de bouw kan voldoen aan de uitstootnormen voor stikstof .	We voorkomen dat de bouw nog verder op slot gaat door te hoge stikstofemissies.
Biodiversiteit	Bouwontwikkelingen gaan samen met versterken van de biodiversiteit in de provincie. Hard nodig voor de ecologische balans en daarmee ook voor onze toekomstige voedselvoorziening .	We hebben nog maar 15% van de inheemse planten- en diersoorten die we in 1990 hadden: we voorkomen dat dit percentage verder daalt , want een gezonde natuur vormt de basis voor een gezonde wijk.
Gezonde leefomgeving	We bouwen gezonde en comfortabele woningen in groene buurten waar mensen prettig leven.	We voorkomen gezondheidsproblemen (en eventuele claims) van nieuwe inwoners omdat hun wijken ongezond zijn gebouwd en ingericht.
Schoon en genoeg schoon water	We zorgen voor schoon en genoeg grond- en oppervlaktewater .	We voorkomen verontreiniging van grondwater en watertekort .
Gezonde werkplek en woningen	Werken met plantaardige materialen is voor werknemers prettiger en gezonder dan werken met CO ₂ -intensieve materialen.	We voorkomen gezondheidsclaims van werknemers omdat zij met ongezonde materialen werken en daarmee ook onnodige uitstroom .
Klimaatbestendig	We zorgen dat wijken goed zijn voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering zoals lange periodes met droogte, hitte of heftige hoosbuien.	We voorkomen problemen en (gezondheids)schade door hitte, droogte, wateroverlast. We voorkomen onnodige investeringen in verzwaring van het rioolstelsel.
Verdienmodel agrarische sector	We zorgen dat de agrarische sector een alternatief verdienmodel krijgt en versterken hiermee de Nederlandse lokale economie.	We voorkomen dat onze agrarische ondernemers moeten stoppen door milieuregels.
Betaalbare woningen	We dragen bij aan betaalbaar bouwen (door opschaling en rekening houdend met stevigere CO ₂ beprijzing).	We voorkomen uit de hand lopende kosten door CO ₂ -intensieve bouw en tekort aan arbeidskrachten .

Tabel afkomstig uit [Handboek 'Bouwen voor de Toekomst'](#) van de [Natuur en Milieufederatie Utrecht](#)

DE OVERHEID MAAKT DE MARKT. DE MARKT MAAKT DE WIJK

Wij weten dat de markt wil en kan. Zij hebben hiervoor een **gelijk speelveld** en **langetermijnvisie** van de overheid nodig: **zekerheid** op basis waarvan zij **investeringen** kunnen doen. De markt vraagt letterlijk om 'een hoge lat'. Zie en hoor de presentaties van bouwpartijen op de [avond voor nieuwe raadsleden](#) die de Natuur en Milieufederatie Utrecht september 2022 organiseerde. Door schaalgrootte en industrialisering, zo werd door bouwpartijen gesteld, hoeft duurzaam bouwen **niet duurder** te zijn, **noch hoeven procedures lang(er) te duren**. Zie de vele goede voorbeelden en citaten van experts en marktpartijen in het [Handboek Bouwen voor de Toekomst](#).

REGIONALE INITIATIEVEN

U bent vast op de hoogte van het feit dat in verschillende regio's intensief tussen **publieke en private partijen** wordt samengewerkt aan afspraken over duurzaam bouwen. Zo zijn er bijvoorbeeld de 'Afspraken Klimaatadaptatief Bouwen Utrecht' (bestaande en nieuwbouw). Hiervoor is nauw samengewerkt met partijen in de provincie Zuid Holland waar dergelijke afspraken al bestonden. De regio's MRA en provincie Utrecht namen het voortouw om te komen tot een [Convenant Toekomstbestendig Bouwen die door meer dan 100 organisaties ondertekend is](#). Een aantal partijen, waaronder vijf gemeenten uit de provincie Utrecht, heeft daarbij gekozen voor het hoogste ambitieniveau: goud. Wethouders geven aan dat zij dit doen omdat zij zien dat marktpartijen ons kunnen helpen de duurzaamheidsdoelen te halen.

NU DOORPAKKEN

Het zou **doodzonde** zijn als we nu niet doorpakken. Maak landelijk ambitieuze afspraken op **alle duurzaamheidsthema's** op het gebied van duurzaam bouwen. **Leg het vast** in het Besluit Bouwwerken en Leefomgeving. Daar **winnen** we allemaal bij. Er zijn **geen verliezers**. Schuif ambities en kosten niet vooruit. **Toon leiderschap en doe het nu**. Het kan, dat is al lang bewezen.

Laat u hierbij inspireren door het [Convenant Toekomstbestendig Bouwen](#) dat in de MRA regio, Provincie Utrecht, en ondertussen ook al in meerdere provincies is ondertekend door meer dan 100 publieke en private partijen. In het Handboek Bouwen voor de Toekomst staan, naast onderbouwingen dat het al lang kan, ook nog [aanvullende wensen voor de woningbouw](#).

Wij rekenen op u.

Met vriendelijke groet,
Namens de 12 Natuur en Milieufederaties,

Annie van de Pas

Netwerkdirecteur